

Rett til å ta eksamen ved gyldig fravær etter opphør av studieretten ved Politihøgskolen

22.10.2020 (2020/947)

Saken gjelder spørsmål om en students rett til å ta eksamen ved Politihøgskolen på nytt etter å ha hatt gyldig fravær ved eksamen, selv om studieretten er opphørt fordi det er gått fem år.

Ombudsmannen er kommet til at Politihøgskolens nåværende praktisering av regelverket fremstår som klart urimelig. I den konkrete saken hadde Politihøgskolen i alle tilfelle forpliktet seg overfor klager til å la henne få gjennomføre den aktuelle eksamenen etter studieopphøret. Politihøgskolen bes om å gi studenten anledning til å gjennomføre den aktuelle eksamenen, og om å følge ombudsmannens anbefalinger ved senere tilsvarende tilfeller.

Sakens bakgrunn

A startet på bachelorstudiet på Politihøgskolen høsten 2014. Hun fikk innvilget sin søknad om å gjennomføre første studieår over to år. Under gjennomføringen av en fysisk deleksamen på tredje og siste studieår våren 2018, ble A skadet, og strøk derfor på eksamen. På grunn av sykdom fikk hun heller ikke gjennomført kontinuasjonseksamen høsten 2018. I denne forbindelse ble det utstedt legeerklæring, men det er uklart om dette forsøket likevel ble regnet som et eksamensforsøk, eller om det ble ansett som gyldig fravær. Våren 2019 måtte A igjen trekke seg fra eksamen i det samme emnet, på grunn av skade. Dette forsøket ble godkjent som gyldig fravær i henhold til forskrift om studier og eksamen ved Politihøgskolen § 4-7 annet ledd. As studierett opphørte 30. juni 2019, etter fem år. Hun fikk imidlertid innvilget et nytt eksamensforsøk i september 2019. Det forsøket fikk A likevel ikke gjennomført, på grunn av sykdom og skadepotensialet det ville ha medført å gjennomføre en slik fysisk test.

Da det ble klart at A ikke kunne gjennomføre eksamenen i september 2019, søkte hun om å få gjennomføre nok et eksamensforsøk etter opphør av studieretten. Politihøgskolen avslø søknaden i vedtak 2. oktober 2019, og avslaget ble opprettholdt i vedtak 4. februar 2020 av Politihøgskolens klageutvalg. I vedtaket er det vist til at gjeldende regelverk ikke åpner for å

gjennomføre eksamen etter opphør av studieretten, og at dette også er lagt til grunn i tidligere saker. Regelverket ble forutsatt godt kjent av studentene ved oppstart på studiet.

I klagen til ombudsmannen anførte A at Politihøgskolen burde ha sett hen til unntaksbestemmelsene i forskrift om studier og eksamen ved Politihøgskolen, og gitt dispensasjon fra progresjonsbestemmelsene. Hun hevdet at hun fikk beskjed av studiekontoret ved Politihøgskolen om å trekke seg fra eksamensforsøket høsten 2019 på grunn av helserisikoen det ville medføre å gjennomføre den, og at hun ble oppfordret til heller å søke om å få ta eksamen etter opphør av studieretten. Videre mente hun at hun i realiteten bare hadde hatt fire år på å gjennomføre studiet, grunnet skader og sykdom.

Våre undersøkelser

I brev til Politihøgskolen 3. april 2020 stilte vi blant annet spørsmål om forholdet mellom forskrift om studier og eksamen ved Politihøgskolen § 2-2 om opphør av studierett og § 3-3 om antall forsøk til eksamen, jf. også universitets- og høgskoleloven § 3-10 om rett til å gå opp til eksamen. Vi stilte også spørsmål om progresjonsbestemmelsen i forskriften § 2-1 femte ledd, i tillegg til at vi ba om Politihøgskolens kommentar til As anførsler om veiledningen hun fikk fra studiekontoret.

På bakgrunn av opplysninger om at deleksamen i fysisk trening for avgangsstudentene våren 2020 var avlyst som følge av koronapandemien, men at studentene likevel ville bli tildelt vitnemål, ba vi i brev til Politihøgskolen 17. juli 2020 om svar på ytterligere spørsmål knyttet til det.

Politihøgskolen har svart på ombudsmannens spørsmål i brev 5. juni og 29. august 2020. Svarene fremgår av redegjørelsen nedenfor.

A har fått oversendt svarbrevene fra Politihøgskolen, og har kommet med sine merknader.

Ombudsmannens syn på saken

1. Rett til å ta eksamen ved gyldig fravær

Forskrift om gjennomføring av studier og eksamen ved Politihøgskolen (FOR-2016-12-07-1957) er gitt med hjemmel i universitets- og høgskoleloven. Forskriften § 2-1 inneholder bestemmelser om studierett og studieprogresjon, og § 2-2 regulerer opphør av studieretten. Bachelorgraden i politiutdanningen går over tre år, og det er tillatt med to års forsinkelse, jf. forskriften § 2-2 annet ledd. Det er på det rene at A i juni 2019 hadde brukt fem år på studiet, og at studieretten derfor opphørte.

I forskriften § 3-3 står det at en student «kan fremstille seg til eksamen i samme emne inntil tre ganger for å bestå emnet.» I særlige tilfeller kan det innvilges et fjerde forsøk. Det har ikke vært spørsmål om et fjerde forsøk i denne saken. Som nevnt innledningsvis er det uklart for

ombudsmannen om det var tale om As forsøk nummer to eller tre i den aktuelle fysiske deleksamenen. Det er imidlertid ikke avgjørende for konklusjonen i saken her.

I forskriften § 4-7 er det gitt regler om blant annet fravær fra eksamen. I annet ledd står det at «(g)yldig fravær fra eksamen er sykdom eller annen tvingende fraværsgrunn». Dette må dokumenteres ved legeerklæring eller tilsvarende dokumentasjon innen syv dager fra eksamensdato. I forskriften § 4-5 om ny eksamen står det i annet ledd bokstav b at studenter har rett til å fremstille seg til ny eksamen dersom de har hatt gyldig fravær fra ordinær eksamen jf. § 4-7 annet ledd.

Ombudsmannen har ikke rettslige innvendinger til Politihøgskolens redegjørelse om at bestemmelsen i forskriften § 2-1 femte ledd, som åpner for at rektor i særlige tilfeller kan gi dispensasjon fra progresjonsbestemmelsene, sikter til de øvrige bestemmelsene i § 2-1, og ikke til bestemmelsene i § 2-2 om opphør av studieretten.

Politihøgskolen har forklart at gjeldende regelverk ikke åpner for at studenter kan utsette eksamener og på den måten forlenge studierettsperioden utover de allerede to tillatte årene med forsinkelse. Med andre ord, opphører studieretten selv om studenten har flere eksamensforsøk igjen. Dette gjelder også når studenter har hatt gyldig fravær til ett av eksamensforsøkene, slik som A. Politihøgskolen har vist til at oppbyggingen av utdanningen har begrenset varighet, og at det normalt etter noen år skjer en revisjon av studieprogrammet, på bakgrunn av endringer og utvikling på fagområdet. Utdanningen studentene blir tatt opp til skal derfor gjennomføres innen en begrenset tidsperiode.

Ombudsmannen er enig med Politihøgskolen i at studentene i alminnelighet ikke har rett til å benytte seg av gjenværende eksamensforsøk når studieretten er opphørt etter fem år og studentene har fått et eksamensresultat i det aktuelle emnet, eller ikke har gyldig fravær til eksamen.

Ombudsmannen er derimot ikke enig i at dette gjelder i de tilfellene hvor studentene har gyldig fravær til eksamen. I slike tilfeller står studentene igjen med et eksamensforsøk de har hatt krav på å få gjennomføre, men som de ikke har fått mulighet til å gjennomføre. Ombudsmannen kan ikke se at regelverket stenger for en slik praktisering, eller at de hensynene Politihøgskolen fremholder reelt sett veier tyngre enn studentenes rett til å få gå opp til eksamen ved slikt gyldig fravær. Det å tillate de studentene det gjelder å gjennomføre et eksamensforsøk, vil ikke nødvendigvis innebære å forlenge studentenes «studierett» i forskriftens forstand.

Politihøgskolens praksis i dag innebærer at studenter som er to år forsinket på studiet, står i fare for å bli behandlet annerledes enn de som følger normalt studieforløp på tre år og studenter som bare er ett år forsinket på studiet, når det gjelder muligheten til å få avlegge ny eksamen ved gyldig fravær. Hensynet bak reglene om at sykdom og skade kan gi rett til gyldig fravær og et nytt eksamensforsøk må være at dette er forhold som i hovedsak er utenfor studentenes kontroll, og at man da ikke har hatt mulighet til å gjennomføre eksamen under normale forutsetninger. Etter ombudsmannens oppfatning er det de samme hensynene som gjør seg gjeldende enten man er student på første til fjerde studieår, eller på femte studieår.

En slik praksis harmonerer dessuten dårlig med det faktum at A i juni 2019 fikk tilsagn om å gjennomføre et nytt eksamensforsøk i september 2019, etter opphør av studieretten. Ombudsmannen mener at det i alle tilfelle er klart urimelig at A ikke har fått mulighet til å gjennomføre det forsøket hun fikk tilsagn om. I vedtaket fra Politihøgskolen 2. oktober 2019 står det at «(d)in studierett opphørte 30. juni 2019. Fordi du hadde «gyldig fravær» til ordinær eksamen våren 2019 ble du gitt mulighet til å fremstille deg til ny eksamen i september. Du ble i e-post 23. juni 2019 varslet om at dette var ditt siste mulige forsøk.»

For ombudsmannen fremstår det som underlig at tilsagnet da skulle bortfalle fordi A ble alvorlig syk før eksamensdatoen i september 2019. Sykdommen ble bekreftet av lege, og ville etter det ombudsmannen forstår også blitt godkjent som gyldig fravær dersom A hadde vært innenfor den tillate studietiden på fem år. I svaret til ombudsmannen har Politihøgskolen selv påpekt at det var legen som frarådet A fra å gå opp til eksamen på grunn av en luftveisinfeksjon.

På denne bakgrunn mener ombudsmannen at Politihøgskolens praksis for nye eksamensforsøk ved gyldig fravær fremstår som klart urimelig. Politihøgskolen har ved sitt tilsagn overfor A uansett forpliktet seg til å la henne gjennomføre et eksamensforsøk i det aktuelle emnet. Det kan derfor ikke være riktig å kreve at A må søke seg inn på studiet på nytt for å kunne avlegge eksamenen og få tildelt vitnemål.

2. Politihøgskolens veiledning

A anførte i klagen til ombudsmannen at hun i september 2019 ble rådet av studiekontoret ved Politihøgskolen til ikke å gjennomføre eksamensforsøket som var planlagt samme måned, men heller levere legeerklæring og søke om å få gjennomføre eksamensforsøket etter opphør av studieretten. Dette på grunn av sykdom hun hadde pådratt seg. Ifølge A sa studieveilederen ved studiekontoret at hun ikke ville få lov til å gjennomføre den fysiske eksamenen på grunn av skadepotensialet. A beskriver i detalj samtalen hun skal ha hatt med studieveilederen.

Politihøgskolen opplyser at de ikke er kjent med at slik veiledning ble gitt, og stiller spørsmål om påstanden om at noen ved studiekontoret har anbefalt A å trekke seg fra hennes siste mulige forsøk, all den tid dette etter Politihøgskolens mening er i strid med regelverket og med praksis i lignende saker å innvilge eksamensforsøk etter at studieretten er opphørt.

Ombudsmannen har, med vår skriftlige saksbehandling, ikke forutsetninger for å ta stilling til hva som ble gitt av muntlig informasjon i samtalen mellom A og studieveilederen. Det er heller ikke avgjørende for saken, jf. ombudsmannens konklusjon i punktet ovenfor. Ombudsmannen bemerker bare at den veiledningen A hevder å ha fått, gir uttrykk for det som må være riktig praksis for studenter som har gyldig fravær til eksamen.

3. Avlysning av fysisk deleksamen på grunn av koronapandemien

Politihøgskolen besluttet å avlyse deleksamen i fysisk trening for avgangsstudentene våren 2020 på grunn av koronapandemien, men likevel tildele vitnemål til studentene. Politihøgskolen har opplyst at dette er det samme faget som A mangler for å fullføre sin bachelorgrad, og at beslutningen ble truffet av styret ved Politihøgskolen.

A har pekt på at andre studenter hun kjenner til med stryk på to forsøk på den fysiske deleksamenen har fått tildelt vitnemål, fordi de var oppmeldt til eksamen våren 2020, og at dersom hun hadde fått gjennomføre eksamensforsøket våren 2020, ville hun også ha vært omfattet av eksamensfritaket.

Ombudsmannen har ikke undersøkt hvorvidt A – dersom hun hadde fått muligheten til å gjennomføre eksamensforsøket – ville ha gjennomført eksamen senere på høsten 2019, eller om hun hadde kommet inn under fritaket som ble besluttet for studentene våren 2020. Det er betinget både av når det ut fra As helsesituasjon var mulig for henne å gjennomføre et nytt forsøk, og når det var praktisk gjennomførbart, jf. også forskriften § 4-5 tredje ledd om ny eksamen. Politihøgskolen bes ta dette med i betraktning ved vurderingen av As eksamensforsøk. Ombudsmannen antar at det her også vil være relevant om den aktuelle smittesituasjonen tillater en gjennomføring av eksamenen.

Konklusjon

Ombudsmannen mener at Politihøgskolens praksis med ikke å tillate studenter å gjennomføre et nytt eksamensforsøk som følge av gyldig fravær på eksamen, selv om studieretten er opphørt, er klart urimelig. Det bes om at Politihøgskolen følger ombudsmannens anbefalinger ved fremtidige tilsvarende tilfeller. I denne konkrete saken, var A dessuten blitt lovet et eksamensforsøk etter opphør av studieretten.

A må gis anledning til å gjennomføre eksamensforsøket, med mindre Politihøgskolen mener at også hun faller inn under fritaket som skyldes koronapandemien.

Politihøgskolen bes vurdere om det er grunn til å la det gå klarere frem av forskrift om studier og eksamen at det ved gyldig fravær til eksamen gis rett til et nytt eksamensforsøk også etter fem år.

22.10.2020 (2020/947)